

Kirjaaminen hoitotyössä

Selkeän kirjaamisen
opas hoiva- ja
hoitotyöhön

Jatkuvan oppimisen ja
työllisyyden palvelukeskus

Esipuhe

Tarve tämän oppaan tekemiseen nousi Koulutuskeskus Salpauksen ja Suomen Diakoniaopiston yhteisessä ”Hoiva-avustajia Päijät-Hämeeseen hankkeessa”. Opasta voivat hyödyntää erityisesti S2-oppijat ja kaikki, jotka kaipaavat tukea selkeään kirjaamiseen.

Sosiaali- ja terveydenhuoltolain mukaan hoiva- ja hoitotyössä pitää kirjata riittävät ja tarpeelliset tiedot koskien asukkaan jokapäiväistä vointia ja toimintakykyä. Selkeä kieli kirjaamisessa mahdollistaa asukkaan oikeusturvan toteutumisen. Palvelujenkäyttäjistä käytetään tässä oppaassa termiä asukas.

Toivottavasti tästä oppaasta on apua sinulle, joka harjoittelet kirjaamista tai teet sitä työssäsi.

Tuija Kontkanen, S2-lehtori, Koulutuskeskus Salpaus

Suvi Koistinen, taitovalmentaja, Koulutuskeskus Salpaus

Moona Eskonsipo, hankevastaava, Koulutuskeskus Salpaus

Pirjo Tiira, hoitotyön opettaja, Suomen Diakoniaopisto

Lisäksi kiitämme Koulutuskeskus Salpauksen ja Suomen Diakoniaopiston opettajia sekä työelämän edustajia saamistamme arvokkaista kommentteista.

Sisältö

Johdanto	5
Kudoseheys / ihon kunto	8
Toimintakyky	10
Psyykkinen toimintakyky = mieliala/ vireystila/uni	12
Ravitsemus/ruokailu	16
Kommunikointi/Vuorovaikutus	18
Lääkehoito	22
Erittäminen = uloste/virtsahiki/lima	24
Kivunhoito = kipu/oireet	25
Aktiviteetit ja osallisuus	28
Turvallisuus	30

Johdanto

Hoito- ja hoivahenkilökunta kirjaa päivittäin hoitotyötä. Myös hoiva-avustajat kirjaavat tarpeelliset tiedot selkeästi **sähköiseen järjestelmään**.

Sinne kirjataan esimerkiksi:

- ✓ miten asukas voi omasta mielestään
- ✓ miten asukas voi hoitajan mielestä
- ✓ hoitajan toimet

Esimerkkejä hyvästä kirjaamisesta palvelutalossa:

Asukas kertoo, että selviää itsenäisesti WC:ssä.
Asukas tarvitsee apua WC:ssä.
Asukas kävi WC:ssä autettuna.

On tärkeää, että kirjaaminen on **asukaslähtöistä**, asukasta kunnioittavaa, sekä perustuu asukkaan **hoitosuunnitelmaan**. Hoitotyössä puhutaan **rakenteisesta kirjaamisesta**. Kirjaaminen tehdään **kirjakielellä**. Puhekielen ilmauksia ei käytetä. Asukkaalla ja hänen omaisillaan on oikeus lukea kirjaustekstejä.

On olemassa sanonta: *”Se mitä ei ole kirjattu, sitä ei ole tapahtunut.”*

- **päivittäin** = joka päivä
- **asukaslähtöinen**
- **hoitosuunnitelma** = hoidon tarve + hoidon tavoite + hoitotyön toiminnot
- **rakenteinen kirjaaminen** = sähköisessä järjestelmässä on valmis yhteinen rakenne

Ei kirjata suoraan, mitä hoitaja teki. Ei näin:

- ✗ Asukas pesty suihkussa.
- ✗ Lääkkeet annettu.
- ✗ Asukas syötetty.
- ✗ Aamutoimet tehty.

Esimerkkejä hyvästä kirjaamisesta palvelutalossa:

Hygienia

- ✓ Asukas käynyt/kävi aamulla suihkussa.
- ✓ Parta ajettu **suihkun yhteydessä**.
- ✓ Asukas toivoi pääsevänsä saunaan. Käynyt saunassa **hoitajan avustamana**.
- ✓ Asukasta avustettu/autettu peseytymisessä. Tarvitsi apua hiusten pesussa.
- ✓ Asukas pyysi apua hampaiden pesussa.
- ✓ Tekohampaat laitettu yöksi puhdistumaan.
- ✓ Silmät olivat aamulla **rähmäiset**. Pyyhitty puhtaaksi.
- ✓ **Asukkaan toiveesta** hiuksiin laitettu **papiljotit** suihkun jälkeen.
- ✓ Kynnet leikattu ja lakattu suihkun jälkeen.
- ✓ Jalkahoitaja käynyt hoitamassa asukkaan jalat.

- **suihkun yhteydessä** = samaan aikaan, kun asukas käy suihkussa
- **hoitajan avustamana** = niin, että hoitaja avustaa
- **rähmäinen** = silmässä on tahmeaa nestettä
- **asukkaan toiveesta** = asukas toivoo
- **papiljotti**

Kielitieto

Kirjauslauseet ovat melko lyhyitä, ja verbit kirjoitetaan yleensä **imperfektissä** (kävi) tai **perfektissä** (käynyt).

Positiivisen imperfektin tunnus on **-i**, negatiivisen- **(n)nut / -(n)nyt**

Muistatko **imperfektin** ja **perfektin**?

perfektin tunnus on **-(n)ut/-(n)nyt**

perusmuoto

positiivinen imperfekti -> Mitä asukas teki?

negatiivinen imperfekti -> Mitä asukas ei tehnyt

nukkua (1)	nukkui	ei nukkunut
Huom!		
laittaa (1)	laittoi	ei laittanut
jaksaa (1)	jaksoi	ei jaksanut
syödä (2)	söi	ei syönyt
kävellä (3)	käveli	ei kävellyt
herätä (4)	heräsi	ei herännyt
tarvita (5)	tarvitsi	ei tarvinnut
Huom! käydä	kävi	ei käynyt

- ✓ Asukas **nukkui** yön rauhallisesti. **Ei herännyt** kertaakaan yön aikana.
- ✓ Asukas **söi** aamupalan hyvällä ruokahalulla.
- ✓ **Kävi** itsenäisesti WC:ssä, **ei tarvinnut** hoitajan apua.
- ✓ **Käveli** rollaattorin tukemana päiväsalin lounaalle.
- ✓ Asukas **puhui** sekavasti. Hoitaja **ei ymmärtänyt**, mistä oli kyse.

perusmuoto	positiivinen perfekti -> Mitä asukas on tehnyt?	negatiivinen perfekti -> Mitä asukas ei ole tehnyt
kertoa (1)	(on) kertonut	ei ole kertonut
juoda (2)	(on) juonut	ei ole juonut
mennä (3)	(on) mennyt	ei ole mennyt
haluta (4)	(on) halunnut	ei ole halunnut
valita (5)	(on) valinnut	ei ole valinnut

Huom! Perfektin olla-verbi jää usein pois kirjauslauseissa:
esim. (On) käynyt aamulla suihkussa.

- ✓ Asukas **kertonut** nukkuneensa huonosti.
- ✓ Asukas **ei ole kertonut**, miksi ei halua lähteä muiden kanssa ulkoilemaan
- ✓ Asukas **juonut** tänään hyvin vähän nestettä.
- ✓ Asukas **ei ole halunnut** mennä saunaan pitkään aikaan, mutta tänään halusikin

Kudoseheys / ihon kunto

- ✓ Suihkun jälkeen ihoa hoidettu/**rasvattu** perusvoiteella.
- ✓ Kainalot punoittavat/ovat punaiset. Iholle laitettu/**levitetty talkkia**/voidetta.
- ✓ Aamulla huomattu asukkaan sääressä **mustelma**.
- ✓ Selässä oleva **ihottuma** parantunut.
- ✓ Iho **kutiseva**.
- ✓ **Raapinut** ihoa yön aikana.
- ✓ **Rinnanaluset / varpaiden välit hautuneet**.
- ✓ Intiimialue **punoittava**.
- ✓ Säären **haava erittävä**. Kerrottu lähihoitajalle / sairaanhoitajalle.
- ✓ **Säären** haava auennut uudestaan. Kerrottu lähihoitajalle / sairaanhoitajalle.

Kielitieto

Kirjauslauseissa käytetään paljon **passiivin perfektiiä**. Sen tunnus on - (t)tu / -(t)ty. Olla-verbi jää yleensä pois.

pyyhkiä (1)	pyyhi n (on)	pyyhitty	ei (ole) pyyhitty
avustaa (1)	avusta n	(on) avustettu	ei (ole) avustettu
käydä (2)		(on) käyty	ei (ole) käyty
pestä (3)		(on) pesty	ei (ole) pesty
leikata (4)		(on) leikattu	ei (ole) leikattu
tarvitaa (5)		(on) tarvittu	ei (ole) tarvittu

• **rasvata** = laittaa iholle rasvaa/voidetta

• **punoittaa** = on vähän punainen

• **talkki**

• **mustelma**

• **ihottuma**

• **selässä oleva ihottuma**
= ihottuma, joka on selässä

• **kutiseva** = alue, joka kutisee

• **raapia**

• **rinnanalus**
= alue rinnan alla

• **varvas**

• **hautua à hautunut**

• **haava**

• **erittävä** = tulee nestettä

Toimintakyky

- ✓ Asukas jaksoi kävellä **rollaattorin** kanssa päiväsalin lounaan jälkeen.
- ✓ Asukas pesi itse kasvat suihkussa ja kuivasi itse **pyyhkeellä** vartaloa.
- ✓ Asukas ei jaksanut kävellä päiväsalin.
Avustettu/autettu **pyörätuolilla**.
- ✓ Asukas käynyt/kävi ulkona hoitajan kanssa.
- ✓ Pystyi laittamaan sukat itse jalkaan.
- ✓ Tarvitsi tukea siirtymisessä vessaan.
- ✓ Tarvitsi tänään rollaattoria kävellessään.
- ✓ Asukas hoidettu vuoteessa.
- ✓ **Ristiriitoja** toisen asukkaan kanssa.
Haasteita hyväksyä toisen mielipiteitä.
- ✓ Haasteita sopeutumisessa uusiin aikatauluihin.
- ✓ Asukas ei muistanut tutun hoitajan nimeä.

Kielitieto

Lauseessa voi olla 2 verbiä. Ensimmäinen verbi on normaali, toinen on **perusmuoto** tai **-maan/-mään** -muoto.

jaksaa
haluta
voida } + perusmuoto

kyetä
päästä
pystyä } + -maan/-mään

• rollaattori

• pyyhe

• pyörätuoli

• ristiriita = erimielisyys

• haaste = vaikea asia

Psyykkinen toimintakyky = mieliala/ vireystila/uni

- ✓ Asukas oli aamuvuoron aikaan hyvällä tuulella.
- ✓ Asukas kertoi, että nukkui hyvin. = Asiakas kertoi nukkuneensa hyvin.
- ✓ Asukas on/oli **väsynyt**. Halusi mennä aamupalan jälkeen omaan sänkyyn lepäämään.
- ✓ Asukas oli **vihainen/aggressiivinen/huonolla tuulella**. Ei antanut hoitajan auttaa aamutoimissa.
- ✓ Asukas oli tänään **virkeämpi** kuin eilen. Oli jo herännyt, kun hoitaja meni huoneeseen.
- ✓ Asukas on/oli **levoton**. Kävelee usein käytävällä.
- ✓ Asukas vaikutti **surulliselta**.
- ✓ Asukas kokee olevansa ahdistunut. Haluaa takaisin kotiinsa.
- ✓ **Asukasta harmittaa**, ettei muista enää asioita hyvin.
- ✓ **Asukasta hävettää** olla muiden autettavana.
- ✓ **Asukasta jännitti** lähteä ulos.

• **virkeä** = ei väsynyt

• **levoton** = ei rauhallinen

Kielitieto

On tärkeää kuvailla mahdollisimman tarkasti havainnot, jotka hoitaja tekee.

Millainen asukas on?

- ✓ *virkeä / pirteä*
- ✓ *reipas*
- ✓ *hyväntuulinen*
= hyvällä tuulella
- ✓ *rauhallinen*
- ✓ *itsenäinen*
- ✓ *oma-aloitteinen*
- ✓ *omatoiminen*

- ✓ *ahdistunut*
- ✓ *levoton*
- ✓ *rauhaton*
- ✓ *surullinen*
- ✓ *alakuloinen*
- ✓ *passiivinen*
- ✓ *hiljainen*
- ✓ *sekava*
- ✓ *kärtyynen*
- ✓ *pelokas*

Kun vertaillaan asukkaan tämän päivän vointia esim. siihen, mitä se oli eilen, **käytetään komparatiivia**. Sen tunnus on **-mpi**

Tänään asukas voi olla esim.

virkeä**mpi**, reippa**ampi**, rauhallis**empi**, surullis**empi**, rauhattom**ampi**, levottom**ampi**, väsyne**empi**, omatoimis**empi**
kuin eilen.

Muistatko aistiverbit (*näyttää, vaikuttaa, kuulostaa, maistua, haista, tuoksua, tuntua*)?

Aistiverbien jälkeen muoto on
-lta/-ltä tai **-lle**

Asukas voi vaikuttaa / näyttää...

✓ virkeä ltä	✓ kivuliaa lta
✓ väsyne eltä	✓ kalpea lta
✓ surullis elta	✓ hikis eltä
✓ levottom alta	
✓ flunssais elta	

• **kivulias** = ihmisellä on kipuja

• **kalpea** = väritön

Ravitsemus/ruokailu

- ✓ Aamupala maistui huonosti. Asukas kertoi, ettei ole nälkä. Joi kahvin. Söi vähän leipää.
- ✓ Lounas maistui hyvin. Joi kaksi lasia maitoa.
- ✓ Asukasta avustettu ruokailussa. /Asukas tarvitsi apua ruokailussa.
- ✓ Asukkaalla jatkossa **soseruoka**. **Nieleminen** vaikeutunut.
- ✓ Asukas toivoi saavansa suklaata (toivoo, että saisi). Asiasta kerrottu omaisille.
- ✓ **Kiinteä** ruoka ei maistu tänään. Kokee voivansa pahoin. Juonut mehukeittoa.
- ✓ Asukkaalla käytössä huoneessa **nestelista**. (Lista, johon merkitään kaikki, mitä asukas on juonut. Myös ruoassa ollut neste, esim. keitto tai kastike.)

• **soseruoka**

• **kiinteä ruoka** = täytyy pureskella

• **nestelista** = lista, johon merkitään kaikki, mitä asukas on juonut. Myös ruoassa ollut neste, esim. keitto tai kastike.

Kielitieto

Kaikista verbeistä voidaan tehdä **-minen**-muoto. Se tarkoittaa asian tekemistä, prosessia. **Minen**-muoto lisätään he-persoonan vartaloon.

Esim. niellä à he niele vät à **nieleminen**

Poikkeus:

olla → **oleminen**

Monilla -minen-muodoilla on lyhyempi variantti. Esim.

ruokaileminen > ruokailu

käyminen > käynti

ulkoileminen > ulkoilu

vieminen > vienti

käveleminen > kävely

siivoaminen > siivous

askarteleminen > askartelu

peseminen > pesu

katseleminen > katselu

laittaminen > laitto

hoitaminen > hoito

käyttäminen > käyttö

Missä asukas voi tarvita apua?

✓ *ruokailussa*

✓ *nousemisessa*

✓ *siirtymisessä*

✓ *kävelemisessä*

✓ *peseytymisessä*

✓ *pukeutumisessa*

✓ *kuivaamisessa*

✓ *riisuutumisessa*

✓ *hampaiden pesussa*

✓ *puhelimien käytössä*

Kommunikointi/Vuorovaikutus

- ✓ Asukas jutteli hoitajan kanssa. Kertoi perheestään, ja muisteli **lapsuuttaan**.
- ✓ Tytär kävi asukkaan luona. Joivat kahvit huoneessa. Tytär toi mukanaan uudet housut äidilleen.
- ✓ Asukas ei jaksanut aamulla jutella paljon. Oli hiljainen.
- ✓ Asukkaan/Maijan poika soitti ja kysyi äidin **vointia**. Kertoi **tulevansa** käymään ensi viikolla.
- ✓ Asukas hakeutui muiden seuraan päiväsaliin.
- ✓ Puhe kuulosti epäselvältä.
- ✓ Puoliso kysellyt **kuulumisia** puhelimitse.

• **lapsuus** = kun ihminen oli lapsi

• **kuulumiset** = mitä ihmiselle kuuluu

• **vointi** = miten ihminen voi

• **puoliso** = mies / vaimo / kumppani

Kielitieto

Kirjakielessä käytetään omistusliitteitä. Ne osoittavat lauseessa omistajaa. Kirjaamisessa tarvitaan yleensä hän-persoonaa. Silloin omistusliite on **vokaali + n** aina kun mahdollista. Joskus se on **-nsa**. Jos sanassa on sijapäätte, omistusliite tulee sen jälkeen.
→ huonee + ssa + an

- ✓ Asukas kertoi perheestään ja muisteli lapsuuttaan.
- ✓ Tytär toi uudet housut äidilleen.
- ✓ Lukenut päivän lehden huoneessaan.
- ✓ Asukas kaipasi puolisoaan ja kotiaan.
- ✓ Asukas soitti hoitajien puhelimella pojalleen.

Omistusliitettä käytetään myös verbeissä, **kun halutaan korvata että-lause**. Jos lauseiden tekeminen tapahtuu samaan aikaan, tarvitaan **-va/-vä -partiippi + omistusliite**. Partiippi on **he-persoonaa, josta otetaan -t pois**. Esim. *he saava t > saava*. Poikkeus: *olla > oleva*. Partiipin edellä voi olla esim. seuraavia verbejä: *kertoa, sanoa, muistaa, toivoa, luulla, kokea, haluta, ilmoittaa*. Jos päälauseen tekijä on eri kuin että-lauseen, siihen **lisätään -n**.

ASUKAS + JALKA

- ✓ Asukas kertoi jalkan **olevan kipeä**. = Asukas kertoi, että jalka on kipeä.
- ✓ Asukas toivoisi tyttärensä **käyvän** useammin vierailulla.
= Asukas toivoisi, että tytär kävisi useammin vierailulla.
- ✓ Omainen ilmoitti asukkaan **viettävän** joulun hänen kanssaan.
= Omainen ilmoitti, että asukas viettää joulun hänen kanssaan.

ASUKAS

- ✓ Asukas toivoi **saavansa** suklaata = Asukas toivoi, että hän saisi suklaata.
- ✓ Asukas toivoi **pääsevänsä** saunaan. = Asukas toivoi, että hän pääsisi saunaan.
- ✓ Asukas kokee **olevansa** ahdistunut. = Asukas kokee, että hän on ahdistunut.

Jos että-lauseen korvaava partisiippilause on tapahtunut aikaisemmin, tarvitaan **-(n)neen -partisiippi**. Se on sama kuin perfektin monikko, josta otetaan **-t pois ja lisätään -n**.

he ovat nukkuneet t → nukkuneen

PUOLISO + ASUKAS

- ✓ Puoliso kertoi asukka**an** **tottuneen** juomaan kahvin kerman kanssa.
= Puoliso kertoi, että asukas on tottunut juomaan kahvin kerman kanssa.
- ✓ Asukas kertoi fysioterapeutin **käyneen** keskiviikkona.
= Asukas kertoi, että fysioterapeutti kävi / oli käynyt keskiviikkona.

ASUKAS

- ✓ Asukas sanoi **nukkuneensa** hyvin.
= Asukas kertoi, että hän nukkui / oli nukkunut hyvin.
- ✓ Asukas kertoi **soittaneensa** pojalleen.
= Asukas kertoi, että hän soitti / oli soittanut pojalleen.

Omistusliitettä käytetään verbeissä myös silloin, **kun halutaan korvata -kun-lause**. Jos lauseiden tekeminen tapahtuu samaan aikaan, tarvitaan **-essa/-essä** -rakenne. Se tehdään verbin perusmuodosta.

perusmuoto	vartalon muutokset	-essa / -essä -muoto
	e > i, a/ä > e	
yski ä	yskie-	yski essä
syöd ä	syöde-	syöd essä
noust a	noust e -	noust essa
palat a	palate-	palat essa
tarvit a	tarvit e -	tarvit essa

- ✓ Asukas kaatui **kävellessään** päiväsaliiin.
- ✓ Asukas yski paljon **syödessään** lounasta.
- ✓ Löi jalkansa sängyn jalkaan **noustessaan** ylös.
- ✓ Oli raapinut vatsaansa **nukkuessaan**.
- ✓ Omainen kuulosti huolestuneelta **vieraillessaan**.
- ✓ Sairaanhoidaja mittasi verenpaineen **käydessään** asukkaan luona.

Lääkehoito

- ✓ Asukas pyysi aamulla kipulääkettä. Asiasta kerrottu lähihoitajalle / sairaanhoitajalle

Milloin?

Kirjaamisessa voit käyttää esim. seuraavanlaisia ajanilmauksia:

✓ aamulla, päivällä, illalla, yöllä	✓ satunnaisesti (= tosi harvoin)
✓ aamupäivällä, iltapäivällä	✓ välittömästi (= heti)
✓ aikaisemmin >< myöhemmin	✓ minkä + yhteydessä
✓ viime aikoina >< lähiaikoina	✓ minkä + jälkeen
✓ usein >< harvoin	✓ ennen + mitä
✓ koko ajan / jatkuvasti	✓ kääntyessä, yskiessä, portaita noustessa jne.
✓ tavallisesti / yleensä / pääsääntöisesti	
✓ välillä / joskus / ajoittain / silloin tällöin	

✓ Asukas pyysi jatkuvasti apua huoneessaan.	✓ Juonut runsaasti vettä iltapäivän yhteydessä .
✓ Asukas kykenee pääsääntöisesti toimimaan vessassa itsenäisesti.	✓ Ennen nukkumaanmenoa laitettu silmätipat.
✓ Asukkaan kävely oli ajoittain huteraa.	✓ Kääntyessään kyljelleen valitti kipua oikeassa jalassa.

• **hutera** = tasapaino on huono

Kuinka nopeasti? Missä ajassa? → **-ssa/-ssä**

✓ päivässä	✓ kolmessa viikossa
✓ kahdessa vuorokaudessa	

✓ Asukas on kotiutunut kolmessa viikossa uuteen asuntoon.	✓ Asukas sai unirytminkin kuntoon kahdessa vuorokaudessa .

Kuinka usein?

✓ päivittäin	✓ kolme kertaa päivässä
✓ monta kertaa päivässä / vuorokaudessa	

✓ Ulkoilee mielellään päivittäin .	✓ Asukas kyselee monta kertaa päivässä , missä hän on.

Kuinka kauan?

✓ tunnin	✓ alle viisi tuntia
✓ 3 tuntia	✓ yli neljä viikkoa
✓ viikon	✓ kunnes
✓ kahdesta kolmeen viikkoa	

✓ Asukkaalle tilattu uudet tukisukat. Tilauksen saapumiseen menee kahdesta kolmeen viikkoa .	✓ Ihorikon aluetta hoidettava perusvoiteella, kunnes se on täysin parantunut.

Erittäminen = uloste/virtsa/hiki/lima

- ✓ Vatsa toiminut aamulla **normaalisti** wc-pönttöön/vaippaan. (Inkontinenssisuoja)
- ✓ Asukas on kastellut sängyn yön aikana. Virtsannut **runsaasti**.
- ✓ Aukkaalla on/oli **ripuli**/vatsa sekaisin.
- ✓ Aukkaan virtsa haisee voimakkaalta.
- ✓ Asukas tarvitsi apua vessassa.
- ✓ Asukas kävi yöllä usein vessassa.

Miten? Millä tavalla? → pätte on yleensä -sti, se lisätään genetiivin vartaloon. Esim. itsenäinen → itsenäise- → itsenäisesti

✓ <i>itsenäisesti</i>	✓ <i>sekavasti</i>
✓ <i>oma-aloitteisesti</i>	✓ <i>rauhallisesti</i>
✓ <i>nopeasti</i>	✓ <i>myönteisesti = myötämielisesti</i>
✓ <i>hitaasti</i>	✓ <i>kielteisesti</i>
✓ <i>epäselvästi</i>	✓ <i>selkeästi</i>
✓ <i>reippaasti</i>	✓ <i>hengästyneesti</i>
✓ <i>levottomasti</i>	✓ <i>vastahakoisesti</i>

• **runsaasti** = paljon

• **ripuli**

Kivunhoito = kipu/oireet

- ✓ Asukas valittanut päänsärkyä/kertoi että **päätä särkee**.
- ✓ Asukas kertoi, että **häntä pyörryttää/huimaa**.
- ✓ Asukas kertoi, ettei saa yöllä unta.
- ✓ Asukas ei muistanut tutun hoitajan nimeä.
- ✓ Asukas ei päässyt itse nousemaan vuoteesta/sängystä. Tarvitsi hoitajan apua.
- ✓ Asukas kertoi, että **häntä oli oksettanut** yöllä.
- ✓ **Asukasta janotti**. Halusi huoneeseen lasin vettä.

• **huimata** = pyörryttää puhekielellä

• **oksettaa**

Kielitieto

Yksipersonaaliset tunneverbit (-ttaa) ilmaisevat fyysistä tai psyykkistä tunnetta. Niillä on vain **yksi muoto**. Verbin edellä on **partitiivi**.

Muistatko yksipersonaaliset tunneverbit?

Asukasta...

✓ janottaa	✓ yskittää
✓ väsyttää	✓ pyörryttää
✓ harmittaa	✓ jännittää
✓ itkettää	✓ pelottaa
✓ oksettaa	✓ aivastuttaa
✓ kutittaa	✓ hävettää
✓ epäilyttää	✓ ilahduttaa

• aivastuttaa

• kutittaa

• epäilyttää = olla epävarma

• ilahduttaa = olla iloinen

Missä kipu tuntuu? Missä kipu on? → **-ssa / -ssä**

Yksikkö: polvessa, sääressä, nilkassa, jalkapohjassa, kantapäässä, jalassa, reidessä (reisi), kädessä, alaselässä, ylävatsassa, lonkassa, kyljessä (kylki) niskassa, oikeassa silmässä, vasemmassa korvassa, suussa, kurkussa, poskessa, rinnassa, kaulassa, pakarassa

Monikko: polvissa, sääriässä, nilkoissa, jalkapohjissa, kantapäissä, jaloissa, reisissä, käsissä, lonkissa, kyljissä, silmissä, korvissa, poskissa, sormissa, olkapäissä, hartioissa

Muistatko i-monikon?

Mitä särkee? → **partitiivi (-a/-ä, -ta/-tä, -tta/-ttä)**

Yksikkö: päätä, korvaa, kättä, kyynärpäätä, selkää, pohjetta, varvasta, rannetta, nilkkaa, niskaa, jalkaa, silmää

Monikko: korvia, käsiä, pohkeita, varpaita, ranteita, nilkkoja, silmiä, polvia, jalkoja, käsivarsia

Muistatko monikon partitiivin? Kpt on vahva!

Mihin sattuu / koskee? → **Vn / hVn / -seen**. Kpt on vahva. (V = vokaali)

käteän, päähän, hampaaseen, ranteeseen, polveen, silmiin, korviin, etusormeen, kämmeneen (kämmen), varpaaseen

Aktiviteetit ja osallisuus

- ✓ Asukas osallistunut yhteiseen laulutuokioon päiväsalissa.
- ✓ Osallistunut iltapäivän pelihetkeen.
- ✓ Kysytty, haluaako osallistua **bingoon**. Tänään ei halunnut. Kokee olevansa väsynyt.
- ✓ Ei osallistunut tuolijumppaan. Katseli vierestä, kun muut osallistuivat.
- ✓ Osallistui kahvin jälkeen **hartaushetkeen** hoitajan avustamana.
- ✓ Pelasi **muistipeliä** muiden asukkaiden kanssa.
- ✓ Osallistui iltapäivällä lemmikin vierailuun.
- ✓ Asukas on käynyt / Kävi ulkona hoitajan kanssa.
- ✓ Osallistui hoitajien kanssa leipomishetkeen.
- ✓ Asukas **askarteli** joulukortin.
- ✓ Katsellut TV:tä muiden asukkaiden kanssa.
- ✓ Lukenut päivän lehden huoneessaan.
- ✓ Osallistunut piharetkeen.

Muistatko monikon genetiivin?

Osallistua + **mihin** (Vn / hVn / -seen) V = vokaali

Asukas voi osallistua...

laulutuokioon, pelihetkeen, muistipeliin, tuolijumppaan, ulkoiluun, piharetkeen, tietokilpailuun, leipomiseen, kukkien istuttamiseen, sängyn petaamiseen, askarteluun

• **osallisuus** = ihminen voi vaikuttaa omaan elämään ja päätöksiin

• **tuokio** = lyhyt aika

• **hetki** = lyhyt aika

• **bingo**

• **hartaushetki** = esim. rukousta ja musiikkia

• **muistipeli**

• **askarrella**

Turvallisuus

- ✓ Asukas lähtenyt kävelemään ilman **sisäjalkineita**.
Meinasi liukastua huoneessaan.
- ✓ Asukas ollut vaarassa pudota sängystä päiväunien aikana.
Lääkäriltä ja omaisilta varmistettu lupa sängynlaitojen nostoon asukkaan ollessa vuoteessa.
- ✓ Asukas kertonut, että pelkää nukkua yöllä huoneessaan.
Pyytänyt, että valot jätetään päälle yöksi.
- ✓ Asukas **meinasi tukehtua** leipäpalaan lounaalla.
Seurataan jatkossa ruokailua tarkemmin.

Ilman ja **ennen** ovat prepositioita. Ne ovat ennen pääsanaa.
Pääsana on aina **partitiivissa** (yksikössä tai monikossa).

✓ <i>ilman takkia</i>	✓ <i>ennen häntä</i>
✓ <i>ilman lompakkoa</i>	✓ <i>ennen aamutoimia</i>
✓ <i>ilman rokotusta</i>	
✓ <i>Ilman käsineitä</i>	
✓ <i>ennen kahta</i> (= klo 2)	
✓ <i>ennen aamupalaa</i>	

- **sisäjalkine** = sisäkenkä

- **meinasi liukastua** = melkein liukastui

- **sängynlaita**

- **meinasi tukehtua** = melkein tukehtui

- **tukehtua**

salpaus

Koulutuskeskus | Further Education

Salpaus – enemmän kuin koulu – opiskelijoiden ja työelämän kohtaamispaikka.

salpaus.fi

Koulutuskeskus Salpaus

Koulutuskeskus Salpaus on Suomen suurimpia monialaisia ammatillisen koulutuksen järjestäjiä. Meillä kannustetaan rohkeaan oppimiseen, tekemisen iloon ja reiluun asenteeseen. Opiskelusta suuri osa tapahtuu työpaikalla oppien ja osaan lähiopetuspäivistä voit osallistua myös verkon välityksellä.

**SUOMEN
DIAKONIA-
OPISTO**

Meillä oppimisen
pääosassa olet sinä.

sdo.fi

Suomen Diakoniaopisto

Suomen Diakoniaopisto on lämmin ja ystävällinen oppilaitos Lahdessa. Meille on helppo tulla opiskelijaksi. Saat opiskeluun tukea tarpeesi mukaan. Voit opiskella työssä oppimalla, verkossa tai lähiopetuksessa.

Rahoittaja

**Jatkuvan oppimisen ja
työllisyyden palvelukeskus**

Koulutus on Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen rahoittama. Palvelukeskus edistää työikäisten osaamisen kehittämistä ja osaavan työvoiman saatavuutta. Palvelukeskuksen toimintaa ohjaavat opetus- ja kulttuuriministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö.